

**Криворізький державний педагогічний університет
Сілезька політехніка (м. Забже, Польща)
Національний університет «Одеська юридична академія»
Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара
Чорноморський національний університет імені Петра Могили
Дніпровське обласне відділення Соціологічної асоціації України
Південноукраїнське відділення Соціологічної асоціації України**

ІНФОРМАЦІЙНЕ СУСПІЛЬСТВО І ПРИРОДА: ВЕКТОРИ ВЗАЄМОВПЛИВУ

збірка матеріалів

VIII Міжнародної науково-практичної конференції

**м. Кривий Ріг
21-22 листопада 2024 р.**

**Київ-Каравела
2024**

**Kryvyi Rih State Pedagogical University
Silesian University of Technology (Zabrze, Poland)
National University «Odesa Law Academy»
Oles Honchar Dnipro National University
Petro Mohyla Black Sea National University
Dnipro Regional Branch of the Sociological Association of Ukraine
South Ukrainian branch of the Sociological Association of Ukraine**

**INFORMATION SOCIETY AND NATURE:
VECTORS OF MUTUAL INFLUENCE**

**Proceedings
of the VIII International Scientific and Practical Conference**

**Kryvyi Rih
21-22 November 2024**

**Kyiv-Caravela
2024**

*Рекомендовано до друку Науково-методичною радою
Криворізького державного педагогічного університету
(протокол № 5 від 10.12.2024)*

Редакційна колегія:

Ірина Грабовець	кандидат соціологічних наук, доцент, завідувачка кафедри соціології та масових комунікацій Криворізького державного педагогічного університету;
Ліліана Ярова	доктор політичних наук, професор, завідувачка кафедри соціології Національного університету «Одеська юридична академія»;
Алла Лобанова	доктор соціологічних наук, професор, професор кафедри соціології та масових комунікацій Криворізького державного педагогічного університету;
Людмила Калашнікова	доктор соціологічних наук, професор, професор кафедри соціології та масових комунікацій Криворізького державного педагогічного університету.

І 57 Інформаційне суспільство і Природа: вектори взаємовпливу : збірка матеріалів VIII Міжнародної науково-практичної конференції (м. Кривий Ріг, 21-22 листопада 2024 р.) / за заг. ред. д. соц. н., проф. Л. Калашнікової. Київ : Вид-во «Каравела», 2024. 309 с.

ISBN 978-960-801-872-3

Збірка містить тези доповідей учасників VIII Міжнародної науково-практичної конференції «Інформаційне суспільство і Природа: вектори взаємовпливу», організованої науково-педагогічним колективом Криворізького державного педагогічного університету у співпраці з українськими та зарубіжними партнерами.

Видання адресоване науково-педагогічним працівникам, аспірантам, студентам і широкому колу фахівців суспільно-гуманітарного профілю.

Редакційна колегія може не поділяти концептуальні ідеї авторів та інтерпретаційні підходи, репрезентовані у змісті тез. Відповідальність за достовірність поданих матеріалів, наведених цитат, статистичних та емпіричних даних несуть учасники та їхні наукові керівники згідно з юридичними й етичними нормами академічної доброчесності.

УДК 308:[316.32:502](082)

ISBN 978-960-801-872-3

© Калашнікова Л. 2024
© Вид-во «Каравела», 2024

Андрій Якуб'як	179
Феномен української (еко)толоки у вирішенні проблем в системі «Суспільство-Людина-Природа»	
Олена Приходько, Наталя Попова	184
Визначення пріоритету життєвих цінностей дітей шкільного віку (на прикладі Дніпропетровської області)	
Наталія Єфтені	187
Особливості психоемоційної адаптації першокурсників в навчальному колективі	
Андрій Татьянчиков	190
Трансформація ціннісних орієнтацій здобувачів вищої освіти в процесі кіберсоціалізації	
Тамара Андрєєва, Олена Дзюбенко, Тетяна Стельмах	193
Формування у старших дошкільників бережливого ставлення до природи в різних видах діяльності	
Валерія Безуглова	198
Особливості комунікацій з громадськістю у кризовий період	
Антон Синенко	203
Феномен цифрової нерівності через призму серіалу «Вавилон 5»	
Богдан Куліков	205
Феномен інтернет-шахрайства в контексті серіалу «Upload»	
Владислав Кривошеєв	208
Внутрішньо переміщені особи в умовах війни: проблеми та шляхи їх вирішення	
Владислава Орел	211
Дарування як інструмент підтримки та реконструювання соціальних відносин в умовах війни	
Андрій Рекало	216
Кадровий потенціал авіаційної галузі: стан і проблеми в умовах російсько-української війни	
Олександр Остапенко	221
Природоохоронна діяльність у промисловому регіоні: проблеми і виклики в умовах війни	
Ольга Смаглюк	225
Протидія сексуальному насильству під час збройного конфлікту: правовий та соціальний аспект	

визначення пріоритетності життєвих цінностей дало можливість розуміння основних життєвих орієнтирів дітей в сучасному суспільстві, особливо в умовах стресу, таких як війна. Так, ми бачимо високу значимість базових потреб – безпеки, підтримки, довіри та фізичного благополуччя, що забезпечує дітям відчуття стабільності та захищеності. Пріоритет матеріальних цінностей і успіху може свідчити про потребу в особистих досягненнях. Духовні цінності під час війни допомагають дітям розвивати стійкість, та віру у майбутнє. Неоціненність рекреативних цінностей може свідчити про нерозуміння важливості балансу та психологічного відновлення, особливо в умовах війни, проте з урахуванням віку респондентів, не викликає тривожних висновків.

Перспективу подальших розвідок з цієї теми вбачаємо у дослідженні зміни пріоритету життєвих цінностей дітей шкільного віку різної періодизації.

Наталія Єфтені

*кандидат політичних наук, доцент,
доцент кафедри загальноправових дисциплін
Національного університету «Одеська морська академія»
(м. Одеса, Україна)*

ОСОБЛИВОСТІ ПСИХОЕМОЦІЙНОЇ АДАПТАЦІЇ ПЕРШОКУРСНИКІВ В НАВЧАЛЬНОМУ КОЛЕКТИВІ

Особливості психоемоційної адаптації першокурсників є надзвичайно важливим аспектом в процесі отримання вищої освіти, оскільки у цей період відбувається «активне, творче пристосування студентів нового прийому до умов вищої школи» [1]. Успішна психоемоційна адаптація сприяє особистісному розвитку, інтеграції в навчальне середовище, успішному навчанню та професійній кар'єрі. На успішність адаптації студентів до нових умов впливає безліч факторів.

Проведення досліджень серед здобувачів першого року навчання дає можливість зрозуміти зміни в формуванні їх свідомості і проаналізувати труднощі з якими вони зіштовхуються. Анкетування, проведене серед першокурсників НУОМА в жовтні

2024 р., дало можливість виявити, які проблеми психоемоційної адаптації є для них актуальними. Також серед них було проведено дослідження психоемоційного стану з використанням методики вивчення рівня соціально-психологічної адаптації К. Роджерса-Р. Даймонда, самооцінки психічних станів за Г. Айзенком, емоційних станів А. Уесмана і Д. Рікса [2].

За результатами анкетування здобувачі позитивно оцінили високо свій рівень адаптації, повністю і частково адаптувалися відповідно 58,3 % і 33,3 % респондентів. Ця інформація підтверджується даними, отриманими у межах використання методики соціально-психологічної адаптації К. Роджерса-Р. Даймонда, відповідно до якої високий рівень адаптації у 18,7 % першокурсників, а середній рівень адаптації – у 43,8 %. Проте, майже третина студентів (38,5 %) відчуває труднощі, що вимагає додаткової підтримки з боку викладачів та адміністрації для покращення їх адаптації і психологічного благополуччя.

Аналіз рівня емоційної комфортності відображає їх здатність справлятися з емоційними навантаженнями та відчувати себе комфортно у соціальному середовищі. За результатами методики 37,5 % респондентів відзначили низький рівень емоційної комфортності, що вказує на необхідність розвитку їх емоційної стабільності та стресостійкості та потребу в додатковій підтримці щодо покращення їх емоційного стану. 43,8 % студентів виявили середній рівень емоційної комфортності і хоча вони здатні справлятися з більшістю емоційних викликів, у них все ж можуть відчувати труднощі у стресових ситуаціях, відтак виникає потреба додаткової підтримки. 18,7 % здобувачів продемонстрували високий рівень емоційної комфортності. Вони добре справляються зі стресом і відчують себе комфортно у соціальному середовищі.

Важливою в психоемоційній адаптації першокурсників є їх соціальна інтеграція, яка передбачає налагодження нових соціальних зв'язків та дружніх відносин з однокурсниками. Загалом, більшість респондентів зазначили, що змогли знайти друзів, 29,2 % респондентів вказали, що серед одногрупників мають багато друзів, а 54,2 % респондентів зазначили, що мають декілька друзів. Це свідчить про те, що їм комфортно у щойно створеному колективі, адже 12,5 % опитаних сподіваються друзів знайти.

Початок їх навчання супроводжується необхідністю

адаптуватися до соціального середовища, академічних вимог, які пов'язані з тривогою та стресом. В процесі психоемоційної адаптації здобувачі першого курсу потребують сторонньої підтримки з боку сім'ї, викладачів та друзів. Зокрема, 66,6 % респондентів відзначили, що потребують повністю чи частково підтримки викладачів. Викладачам потрібно усвідомлювати, що від них залежить створення атмосфери довіри і відкритості, заохочення студентів звертатися з будь-яких питань чи проблем. Такі зустрічі і консультації допомагають відчувати підтримку. Крім того, в процесі навчання здобувачі потребують порад щодо навчального процесу, підготовки до заліково-екзаменаційної сесії, а також додатковому інформуванні щодо складних тем чи питань, самостійному опрацюванні додаткових матеріалів тощо. У кожного викладача є свої методи викладання, вироблений стиль спілкування (як контактний, так і дистантний), тому здобувач крім академічного навантаження, відчуває ще й необхідність адаптації до різних підходів та очікувань. Зокрема це можуть бути різні формати занять, встановлені вимоги, численні домашні завдання різні за обсягом, необхідність швидкого реагування на запити з боку викладачів.

В Україні ці питання доповнюються викликами, пов'язаними з щільним графіком навчального процесу, дистанційним навчанням та необхідністю швидкого засвоєння нових технологій для участі в роботі на різних онлайн-платформах в залежності від уподобань викладача.

Результати проведеного дослідження вказують, що важливе значення для першокурсників мають соціальні зв'язки та спільна робота над навчальними проектами, що сприяє покращенню комунікації між ними і створенню тісних взаємовідносин. В процесі обміну думками та ідеями вони мають можливість краще вивчити індивідуальні якості і властивості кожного, розвивати навички ефективної комунікації та активного слухання. Створення підтримуючої спільноти забезпечує формування відчуття підтримки та приналежності до навчального колективу і сприяє розвитку навичок командної роботи. Спільне обговорення навчальних матеріалів, вирішення поставлених завдань сприяє кращому засвоєнню знань та підвищенню мотивації до подальшого навчання.

Актуальними є проблеми самооцінки та впевненості в собі, своїх академічних і соціальних навичках, оскільки першокурсники відзначають, що їм бракує здібностей і вони через це почувають себе

пригнічено. Занижена самооцінка впливає на їх емоційну рівновагу і потребує підтримки в цьому питанні, що допоможе подолати сумніви щодо своїх здібностей і місця в новому колективі.

Психоемоційна адаптація першокурсників є складним і багатограним процесом, який вимагає комплексного підходу для забезпечення їхнього добробуту та успішного навчання. Результати дослідження можуть бути використані для розробки стратегій підтримки студентів, підвищення їх самооцінки, впевненості в собі та покращення адаптації до навчання у вищому навчальному закладі. Це також сприятиме виявленню проблемних зон, які потребують особливої уваги, і дозволить викладачам та психологам надавати ефективну допомогу та підтримку. Створення підтримуючого середовища можливе через організацію та заохочення до участі в різних заходах і тренінгах з адаптації.

Список використаних джерел:

1. Плотнікова О. Важливість вивчення індивідуальних особливостей першокурсників у період дидактичної адаптації. *Рідна школа*. 2001. № 10. С. 62-64.

2. Психологу для роботи. Діагностичні методики: збірник [уклад.: М. В. Лемак, В. Ю. Петрище]. Вид. 2-ге, виправл. Ужгород : Видавництво О. Гаркуші, 2012. 616 с.

Андрій Татьянчиков

*кандидат психологічних наук, доцент, доцент кафедри психології;
магістр 2-го курсу навчання ОП «Психологія»
Національного університету «Одеська юридична академія»
(м. Одеса, Україна)*

ТРАНСФОРМАЦІЯ ЦІННІСНИХ ОРІЄНТАЦІЙ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ В ПРОЦЕСІ КІБЕРСОЦІАЛІЗАЦІЇ

Сучасне суспільство зазнає значного впливу цифрових технологій і соціальних мереж, що створює нові умови для соціалізації, особливо для молоді. Здобувачі вищої освіти активно взаємодіють в онлайн-середовищах, що стають важливим чинником формування їхніх ціннісних орієнтацій. Процес кіберсоціалізації, який включає спілкування через цифрові платформи, має потужний